

Els periodistes congregats aquell matí de dissabte a la sala modernista de l'Hospital de Sant Pau contenien la respiració. Pasqual Maragall acabava d'anunciar que li havien diagnosticat un principi de la malaltia d'Alzheimer. La notícia va sumir la sala en el més profund dels silencis. En unes hores tot el país quedava en estat de xoc, incrèdul i entristit davant la difusió de la notícia. Era el 20 d'octubre de 2007.

Vaig ser un de tants que es van quedar glaçats davant del televisor en sentir els titulars del dia. "Vull ajudar a derrotar aquesta malaltia treballant en un projecte científic. Ho faré personalment i acompanyat de tots aquells que vulguin i puguin ajudar en la mesura de les seves possibilitats econòmiques o científiques" van ser les seves paraules. "Quina mala jugada, no hi ha dret!" vaig pensar en aquells moments, "però també quina gran oportunitat per a la recerca". No tenia cap dubte que en Pasqual no es quedaria quiet i que, malgrat l'infortuni del diagnòstic, sabia revertir aquesta adversitat en benefici de la societat.

Feia dos anys que era director del Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona i, mai m'hagués imaginat que, cinc mesos més tard, em trobaria directament implicat en el repte que acabava de plantejar Pasqual Maragall. Després de moltes trobades i molt pensar-hi, a l'abril de 2008 es va constituir formalment la Fundació Pasqual Maragall, i vaig tenir el gran privilegi d'assumir-ne la direcció. Gràcies al seu incansable optimisme i el seu caràcter visionari Pasqual Maragall va creure que un futur sense Alzheimer era possible, malgrat saber que ell no se'n podria beneficiar. "Enlloc no està escrit que aquesta malaltia sigui invencible" va ser el *mantra* inicial de la Fundació. Era una frase extreta de la seva declaració pública mesos abans. Deu anys després, aquell *mantra* encara continua omnipresent i manté intacta la força i la vigència del primer dia.

Els primers anys van ser trepidants. Amb la Diana i en Pasqual sempre vàrem tenir clar que treballaríem per fer avançar el diagnòstic precoç i la prevenció de la malaltia d'Alzheimer. El repte era definir un projecte científic innovador i ambiciós, capaç d'aportar solucions sense fronteres. En definitiva, un projecte científic que estigués a l'alçada i encaixés amb el tarannà i la forma de fer d'en Pasqual. Sense solució de continuïtat enllaçàvem reunions per donar a conèixer la fundació i sumar els primers suports. Ens agrada dir, recordant aquella època, que vàrem visitar totes les empreses de l'Ibex35 i que en Pasqual i la Diana van encapçalar aquelles visites. Però això passava quan la crisi econòmica entrava en la seva pitjor fase i el PIB d'Espanya és desplomava. No fou pas doncs un període fàcil malgrat que va ser una etapa que sempre recordarem, amb viatges, trobades i moments irrepetibles. Una quinzena d'empreses van confiar en el projecte i ens van ajudar a arrencar. Algunes d'elles, continuen actualment recolzant la nostra tasca.

La recerca en la malaltia d'Alzheimer és el pilar central de la Fundació Pasqual Maragall. Una recerca que ha viscut, en aquestes darreres dècades, un canvi de paradigma, en constatar-se l'existència d'una fase preclínica, que s'inicia de manera silenciosa entre 15 i 20 anys abans que es manifestin els primers símptomes clínics. Aquesta constatació ens ha portat a enfocar el projecte científic en l'àmbit de la prevenció d'aquesta malaltia. Al llarg d'aquest anys hem anat adquirint la ferma convicció de que abans aconseguirem prevenir l'aparició de l'etapa clínica de l'Alzheimer que no pas curar aquelles persones

afectades que ja han entrat en la fase de demència. Les instal·lacions i els estudis que portem a terme al nostre centre de recerca, el Barcelonaβeta Brain Research Center, ens permeten, actualment, ser referents en aquest àmbit i ens situen al capdavant de la recerca mundial de la prevenció d'aquesta malaltia.

La recerca que portem a terme no seria possible sense l'acompanyament d'un col·lectiu molt especial i essencial. Una companyia generosa i compromesa. Una companyia cabdal. M'estic referint a les persones que, de forma altruista i voluntària, participen en els nostres estudis científics. L'any 2012, gràcies al ferm suport de la de la Fundació Bancària "la Caixa, vàrem posar en marxa l'Estudi Alfa, un dels estudis més complexos i amb major nombre de participants que existeixen al món dedicats a la detecció precoç i la prevenció de l'Alzheimer. La gran resposta ciutadana rebuda, amb més de 6.000 persones interessades en participar, va batre totes les nostres expectatives. Aquest ha estat sens dubte un dels moments clau de la nostra, encara breu, història. En l'actualitat, a l'Estudi Alfa hi participen, de forma voluntària, més de 2.700 persones sanes, les quals realitzen periòdicament diverses proves mèdiques. Amb aquesta informació estem obtenint dades que ens ajuden a conèixer millor com comença i com progressa aquesta malaltia. Estem estudiant els biomarcadors i factors de risc que podrien incidir en la seva aparició i ja hem iniciat els assaigs de nous fàrmacs preventius en el marc de projectes internacionals.

Ara bé, mentre aquesta malaltia no compti amb solucions efectives, la problemàtica que viuen les famílies afectades continuarà. És per aquest motiu que també impulsem un programa de suport als cuidadors orientat a facilitar el seu dia a dia i millorar la seva qualitat de vida.

Com he comentat abans, la Fundació és coetània de la profunda crisi econòmica que hem viscut aquesta darrera dècada. Per fer-hi front, hem hagut d'anar cercant fonts de finançament alternatives i complementàries. Així doncs, si els voluntaris són l'ànima dels nostres projectes de recerca, els socis han esdevingut el nostre motor. No deixa de ser quelcom inusual en l'àmbit de la ciència que milers de persones recolzin projectes mitjançant petites aportacions mensuals. Aquesta és una de les nostres majors fortaleses i, a la vegada, una gran responsabilitat. Ens emociona comptar amb tot aquest recolzament i som conscients de l'esforç que suposa, en els temps que corren, la seva contribució regular. Però queda molt camí per recórrer i només podrem transitar-lo si més persones i més empreses, entitats i institucions decideixen d'acompanyar-nos.

Els aniversaris conviden a fer balanç. Conviden a girar la vista enrere i fer una reflexió crítica de les aspiracions inicials, el camí recorregut, els obstacles trobats, les decisions preses i els resultats assolits. Repassant aquest deu anys el nostre còmput no pot ser més positiu.

I per commemorar aquesta primera dècada de treball la Fundació publica aquest llibre. Quina millor manera de conèixer una mica més a en Pasqual Maragall que mitjançant les veus d'alguns d'aquells que han compartit moments i vivències amb ell. Teniu a les mans un llibre de memòries, d'anècdotes, de bons moments. Un recull d'històries que

ens submergeixen en el caràcter únic i excepcional d'un personatge admirat i estimat. Quaranta records de quaranta amics, també de la Fundació, als qui agraïm sincerament la seva resposta cordial i entusiasta. Uns relats que exhaleu agraïment, reconeixement, respecte i sincera estima.

Gràcies Pasqual, per tant.

Jordi Camí
Director de la Fundació Pasqual Maragall

10 juliol 2018